

Monumentnummer*: 522374

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **24 december 2001**
Kadaster deel/nr **82974/62**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>				
Dordrecht	Dordrecht		Zuid-Holland				
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Wilhelminastichting	1			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	3			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	5			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	7			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	9			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	11			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	13			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	15			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	17			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	19			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	21			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	23			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	25			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	27			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	29			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	31			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	33			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	2			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	4			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	6			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	8			3311 ZW	Dordrecht		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Wilhelminastichting	10			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	12			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	14			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	16			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	18			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	20			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	22			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	24			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	26			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	28			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	30			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	32			3311 ZW	Dordrecht		
Wilhelminastichting	34			3311 ZW	Dordrecht		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Dordrecht	C			5157

*Omschrijving***

Inleiding

Carrévormig HOFJE, "Wilhelminastichting", met bijbehorende erfscheidingen, gebouwd in 1926-1927 naar ontwerp van de Dordtse architect B. van Bilderbeek (architectenbureau Van Bilderbeek en Reus), in een stijl die verwant is aan zowel de Haagse als de Delftse School. Het complex werd gebouwd in opdracht van de door het echtpaar Oldenborgh-Vriesendorp opgerichte Wilhelmina-Stichting en was aanvankelijk bestemd voor de (gratis) huisvesting van bejaarde dienstboden. De hofwoningen zijn geplaatst rondom een gemeenschappelijke binnentuin en hebben voor- en achtertuinen. In het poortgebouw is een regentenkamer ondergebracht. De aan de diverse gevels van het gebouw bevestigde beeldhouwwerken zijn van de hand van de Haarlemse beeldhouwer H.A. van den Eijnde, het glas-in-lood in de regentenkamer komt uit Atelier W. Bogtman te Haarlem. In de Tweede Wereldoorlog zijn enkele van de woningen verwoest, maar enige jaren later herbouwd conform de originele ontwerptekeningen.

Omschrijving

Symmetrisch hofje bestaande uit 34 woningen die een rechthoekige binnentuin omsluiten. Het complex is opgetrokken in donkerrode baksteen en telt merendeels één bouwlaag met een kaplaag onder doorlopende zadeldaken bedekt met Hollandse pannen en voorzien van brede houten dakgoten. De plattegronden van de woningen zijn telkens gespiegeld en een groot aantal heeft gekoppelde dakkapellen met twee zesruitsvensters. De woningen beschikken over rechthoekige vensters met houten schuiframen met roedenverdeling, aan de bovenzijde voorzien van rollagen en aan de onderzijde van betegelde, zwart geglazuurde vensterbanken of van gestucte dorpels. De hoofdingang is gelegen in een hoog, tweelaags poortgebouw aan het Kasperspad (zuidoostzijde) met op de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verdieping de regentenkamer. Aan weerszijden van de hoofdingang liggen tweelaags woningen, daarnaast liggen eenlaags woningen.

De voorgevels met de entrees van de woningen liggen aan de binnentuin, twee aan twee aan een rondboogportiek, bij de hoekwoningen zijn drie deuren in een rechthoekig hoekportiek geplaatst. Iedere woning beschikt over een venster met meerruits schuifraam en heeft een dakkapel. De woningen in de rechter vleugel hebben een extra tweedelig venster in de voorgevel.

De achtergevels van de woningen liggen aan de buitenzijde van de hof en hebben per woning een glasdeur, een driedelig toiletraampje, een venster met zesruits-schuifraam en een dakkapel. Het poortgebouw is licht risalerend en heeft een uitgemetselde borstwering met bij de doorgang hardstenen hoekstenen. De borstwering is afgezet met een gestucte rand. De centraal gelegen, rondboogvormige doorgang heeft een overwelling met zesdelig kruisgewelf met gestucte aanzetstenen. De doorgang heeft een gebeeldhouwde sluitsteen met een vrouwenfiguur, met in de handen een bouwwerk en een haardvuur, en met aan weerszijden de woorden Wilhelmina Stichting. Aan weerszijden van de poort bevinden zich een klein raam afgezet met ijzerwerk, gebeeldhouwde hoekstenen die de levensfasen van de bewoonsters verbeelden en lateien met tekst. Boven de doorgang drie vensters met schuifraam en roedenverdeling in de bovenlichten. Aan weerszijden een smaller venster met drieruits bovenlicht in het schuifraam. Tussen de vensters zijn aan de bovenzijde gebeeldhouwde hoekstenen ingemetseld. Het poortgebouw heeft een houten dakgoot en met zandsteen bekroonde hoekpenanten die boven de gevelrand uitsteken. In de kap een driedelige dakkapel met drie vierruitsvensters.

Aan weerszijden van het poortgebouw twee bouwlagen tellende woningen met op de begane grond telkens een glasdeur met aan beide zijden een schuifvenster en met op de verdieping een twee- en een vierruitschuifvenster. In de kap dubbele dakkapellen met vier drieruitsvensters. Voorts bevinden zich aan de uiteinden van deze gevelwand twee éénlaagswoningen met elk een glasdeur, een venster met schuifraam en een toiletraampje. De rechter- en linker buitenwanden van de hof hebben op beide hoeken een topgevel met twee vensters met achtruits-schuiframen en in de top twee kleine valraampjes. Het middendeel bestaat uit zes woningen. In de achtergevel van de hof zijn 10 woningen ondergebracht met in het midden een klokkentoren met spitsdak.

Links bevindt zich een doorgang naar de binnentuin, ernaast een hoekwoning met een erker met afgeschuinde zijden.

Het poortgebouw heeft aan de binnentuinzijde, boven de doorgang, een eikenhouten draagbalk waarin het wapen van de stichting en enkele versregels zijn gekerfd. Aan weerszijden een ijzeren lantaarn. De verdieping heeft boven de poort een teruggemetseld gevelvlak met drie vensters met negenruits-bovenlichten. De poortdoorgang wordt gemarkeerd door twee hoger opgemetselde, identieke hoekpartijen die fungeren als traptorens. In de rondgemetselde gevelhoeken zijn op begane grond niveau drie kleine raampjes geplaatst onder een betonnen latei met op de uiteinden gebeeldhouwde vrouwenfiguren die de Ochtend en de Avond voorstellen. Op de verdieping twee tweedelige vensters. De torens hebben een afgeknot dak met asfaltbedekking. De portieken rondom de binnentuin hebben betegelde vloeren en hardstenen drempels. De vier rechtgesloten hoekportieken zijn voorzien van een houten latei met gekartelde decoraties die wordt ondersteund door een houten kolom met gemetselde sokkel. De voordeuren zijn opgeklampt en hebben een zeshoekig getralied deurlicht. Tussen de deuren is een zeshoekig (staand) toiletraampje geplaatst. In de gevelwanden aan weerszijden van het poortgebouw zijn de voordeuren geplaatst onder een smalle houten luifel die in het midden wordt ondersteund door een bewerkte houten penant met hardstenen poer. Boven de luifels bevinden zich driedelige bovenlichten. De entrees zijn bereikbaar via een gemetselde trede en hebben een hardstenen drempel. Aan weerszijden bevinden zich een enkele en een dubbele portiek. Op de verdieping zijn vensters met driedelige bovenlichten en vier kleine vensters met diagonale roeden geplaatst.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De beide zijgevels beschikken naast de hoekportieken over twee rondboogportieken met twee deuren. In de achtergevel staan drie rondboogportieken en rechts een kleine rondboogdoorgang.

De achtertuinen zijn afgezet met erfscheidingen van gemetselde lage muren met hoge pijlers waartussen smeedijzeren hekwerken zijn geplaatst.

In het interieur zijn de woningen eenvoudig ingericht met ingebouwde keukenkasten en een schouw van zwart en blauw geglazuurde tegels. In het poortgebouw bevindt zich op de verdieping de regentenkamer met originele eikenhouten lambrizing, ingebouwde bank en de plafondbalken met sleutelstukken. Bovenlichten met glas-in-lood afkomstig uit Atelier Bogtman. Voorts bevinden zich er een marmeren schouw, een opvallende lamp en een klok daterend uit de bouwtijd.

Waardering

Het vroeg-twintigste eeuwse hofje, met bijbehorende erfscheidingen, is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de stedenbouwkundige en ensemblewaarde.

- \tHet hofje is van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een bijzondere woonvorm uit de eerste helft van de twintigste eeuw, in casu een hofje voor de huisvesting van gepensioneerde dienstboden.

- \tHet hofje is van architectuurhistorisch belang vanwege het bijzondere ontwerp en de detaillering, vanwege de samenhang tussen in- en exterieur en als een goed en representatief werk uit het oeuvre van de Dordtse architect Van Bilderbeek.

- \tHet hofje heeft stedenbouwkundige waarde als een bijzonder en beeldbepalend onderdeel van een in het interbellum gerealiseerde stadsuitbreiding.

- \tHet complex is tevens van belang vanwege de herkenbaarheid en de hoge mate van gaafheid van hoofdvorm en detail van in- en exterieur.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

Hofje